

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 26. februar 2020

Sag BS-16173/2018-OLR
(10. afdeling)

A
(advokat Lars Ulrich Pedersen)

mod

Allianz Seguros
(advokat Thomas Birch)

Retten i Roskilde har den 11. april 2018 afsagt dom i 1. instans (sag BS-50/2014-ROS).

Landsdommerne Malou Kragh Halling, Anne Thalbitzer og Asbjørn de Roepstorff (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, A, har for landsretten nedlagt påstand om, at Allianz Seguros skal betale 1.701.988,99 kr. med procesrente af 701.988,99 kr. fra den 21. april 2013 og af 1.000.000 kr. fra den 24. april 2018.

Indstævnte, Allianz Seguros, har nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens dom samt frifindelse for det af appellanten for landsretten rejste krav på betaling af 1.000.000 kr. i erstatning for tab af erhvervsevne.

Supplerende sagsfremstilling

Vedrørende As helbredsmæssige forhold

Af As journal fra skadestuen på Køge Sygehus den 7. februar 2011 fremgår det nærmere blandt andet:

”07.02.11, 09.42

Nuværende problemstilling

Patienten kørte idag næsten frontalt ind i en lastbil med ca 50km i timen. Sikkehedsselen fungerede ikke og patienten slog brystkassen ind i rattet. der var ikke airbags i bilen. Patientens slog ikke hovedet ind i ruden og ruden er intakt. Bilens forside især på venstre side er fuldstændig sammenkrøllet.

Patienten klager over stærke smerter svt brystbenet og kan ikke trække vejret dybt ind men har ikke åndenød. Ingen øvrige klager udover smerter svt højre hånds 3. finger og højre laterale malleol. ...

Centralnervesystemet (CNS)

Ingen hovedpine, svimmelhed el. synsforstyrrelser

...

07.02.11, 11.26 ...

...

Bevidsthedsniveau

Vågen, klar, orienteret i tid, sted og egne data

Øjne

Pupiller egale, reagerer naturligt for lys

...

Columna

ingen direkte eller indirekte ømhed af proc spinosi over columna totalis. normal bevægelighed.

Neurologisk undersøgelse

i.a.

...

Konklusion og behandlingsplan

43 årig mand er i dag som fører af en bil kørt næsten frontalt ind i en [stille]holdende lastbil med ca 50km i timen. Patientens sikkerhedssele bliver ikke udløst med det resultat at patienten slår brystkassen ind i r[a]tstammen. Han har ikke slået hovedet eller været bevidstløs og har ingen rygsmerter.

...

Diagnoser:

sternum fraktur

contusio cordis”

I løbet af den 7. februar 2011 er der lavet tilførsler af tre forskellige læger til As journal. A, der var indlagt til observation, blev udskrevet den 8. februar 2011.

Det fremgår yderligere, at As praktiserende læge, Morten Jakobsen, den 17. februar 2011 foretog blandt andet følgende tilføjelse i As journal:

”Det går nogenlunde ondt i brystbenet., men kan nu også i højere grad mærke at han har hovedpine og føler sig stiv i nakke og øverste del af ryggen. Har haft et ca. 40sek. varende anfald med svie i alle finderspidsen, samt igår 5-6 tilfælde hvor han pludseligt ikke kunne huske tlf.nummer eller hvad han var gået hen for at gøre. Gener fra nakke/hoved m.smerter er forventelige, hvis tilf. med hukommelsessvigt fortsætter henv. han sig igen,så er der baggrund for yderligere us.”

Af As journal fra Region Sjælland, fremgår det endvidere nærmere, at A den 10. november 2011 blev undersøgt på Neurologisk Ambulatorium. I journalen er bl.a. anført, at A mener, at han havde hovedtraume mod frontruden, men at der i skadestuenotatet fra ulykken står, at der ikke var hovedtraume. Det fremgår tillige, at A de første to måneder efter ulykken stort set var sengelig-gende grundet smerter i brystkassen, og at han fik meget stærk smertestillende medicin. Det fremgår endvidere, at A efter to måneder begyndte at bevæge sig ud, og at de aktuelle problemer her debuterede. Der er i journalen anført en række symptomer, herunder smerter i venstre arm og ben, smerter i huden, smerter i nakke og hoved, svimmelhed og psykiske/kognitive vanskeligheder, herunder en følelse af desorientering, koncentrations- og hukommelsesproblemer samt temperament med lav tolerancetærskel.

Som konklusion er anført blandt andet følgende:

”Man får indtryk af, at patienten er meget påvirket psykisk af situationen. Koncentrationsproblemer, humørændringer, humørlabilitet, manglende overblik, kunne meget vel være foreneligt med en posttraumatisk stress- eller depressionstilstand. ... Desuden tales der om, at symptomerne meget vel kan være psykiske som en del af stress-tilstand ...”

Herudover fremgår det af samme journal, at A den 17. januar 2012 var til klinisk kontrol for postcommotionelt syndrom, og at han i modsætning til den oprindelige skadeseddel fra Køge Sygehus oplyste supplerende, at han faktisk fik et hovedtraume ved ulykken, idet han slog hovedet ind i forruden.

Som konklusion er anført blandt andet følgende:

”På det foreliggende er der ingen tvivl om, at patienten lider af postcom-motionelt syndrom. Tilstanden plejer at være forbigående med god prognose efter tre måneder, men dette protraherede forløb kan formentlig tilskrives et supplerende behov for opioider (morfinpræparater) samt alkoholindtag. Tilstanden er dog i bedring og jeg forventer egentlig normalisering i løbet af seks til tolv måneder. På det foreliggende frygter jeg ingen blivende mén.”

Den 30. april 2012 udstedte speciallæge i neuromedicin, dr.med. Inge Jensen efter anmodning fra Alka Forsikring en speciallægeerklæring, hvoraf fremgår blandt andet:

”**Konklusion:** A er en nu 44-årig mand som frasat ophobede galdestandsanfald efter ophør af massivt tobaksoverforbrug og efterfølgende vægtstigning har været fuldstændigt rask indtil ulykkestilfældet 7. februar 2011.

...

Han har siden frembudt symptomer på posttraumatisk cerebral syndrom, lige som der er anamnesticke og kliniske forandringer tydende på påvirkning af lumbalcolumna.

...

Der er god overensstemmelse, også tidsmæssigt, mellem traumets art, A's symptomer og de kliniske fund.

Diagnoser: contusio cerebri seq.
distorsio dolumna cervicalis
fractura corpus sterni seq.
posttraumatisk cerebral syndrom”

Den 7. juni 2012 meddelte Alka Forsikring, der havde tegnet en ulykkesforsikring for A, at han ville modtage 86.800 kr. i godtgørelse for varigt mén, svarende til en méngrad på 20 %.

Den 24. februar 2014 foretog overlæge Torben Bøge Pedersen en neurologisk undersøgelse af A. Af speciallægeerklæringen af samme dato til Van Ameyde Forsikring, der varetog sagen for Allianz Seguros, fremgår blandt andet:

”**Konklusion:**

...

Der er diskrepans mellem det oplyste i indlæggelsesjournalen og det, som skadelidte anfører ved dagens undersøgelse. I de primære sagsakter er der ingen strakssymptomer fra hverken nakke eller lænd. Ej heller noget hovedtraume eller bevidstløshed. Selv anfører han, at han har været bevidstløs og haft hovedet mod forruden. Endvidere, at der har været symptomer, både fra nakke, arme, lænd samt begge ben.

Ved dagens samtale har han svært ved at kortlægge debut af de forskellige symptomer samt en mere detaljeret gennemgang af sygeforløbet. Det hele står noget tåget for ham. Han angiver, at han ikke husker enkeltheder.

I efterforløbet vurderet af flere speciallæger.

MR-skanning af columna totalis har vist alderssvarende degenerative forandringer, som ikke er traumerelateret, og en MR-skanning af hjernen har vist som et tilfældigt fund følger efter mindre blodprop i hjernestammen, som ej heller er traumerelateret.

Aktuelt klager som anført.

Objektivt finder man for halshvirvelsøjleens vedkommende ganske let bevægeindskrænkning samt muskulære forandringer, men ingen mistanke om nerverodspåvirkning. Der er fortsat smerter svarende til brystbenet. Herudover har han gener fra lænderyggen, hvor man finder rodspåvirkning. Herudover fremstår han noget hukommelsessvækket. Vedrørende det kognitive foreligger der en neuropsykologisk rapport.

Skadelidte fastholder i sin fremstilling, at der hele forløbet har været gener efter hovedtraume samt gener fra både nakke- samt lænderyg med symptomer til alle 4 ekstremiteter. Dette er i modstrid med de primære oplysninger.

Samlet set uden hensyntagen/stillingtagen til årsagssammenhæng er der tale om et mén samt en påvirkning af erhvervsevnen. Tilstanden må betragtes som værende stationær."

I 2016 blev A af egen læge henvist til Smerte og Palliations ambulatorium ved Region Sjællands Sygehusvæsen. I journalen herfra har overlæge Ole Bo Hansen den 27. oktober 2016 anført blandt andet, at klinikken ikke har "nogen tilbud til patienter af denne kaliber" og at det tilrådes, at A undersøges gennemgribende og desuden bør visiteres til et center for senhjerneskade.

Endelig fremgår af speciallægeerklæring af 7. februar 2017 fra speciallæge i psykiatri, ph.d. Alice Rasmussen blandt andet:

"Diagnose

DF 43.4 Blandet angsttilstand med panikanfald.

DF 68.0 Psykisk udbygning af somatiske symptomer.

Postkommotionelt syndrom.

Konklusion:

Det drejer sig om 49-årig mand, der er født og opvokset i velfungerende familie og som ikke er disponeret til psykisk lidelse. A har været velfungerende psykisk, fysisk og socialt og har haft endog et ganske stort drive, hvor han har formået i mange sammenhænge af finde ekstra energi og ressourcer dels til at arbejde, dels til at uddanne sig, men også til egenhændigt at bygge familiens hus. Han har opfattet sig som en dygtig håndværker og var på ulykkestidspunktet i færd med at tage Kloak mester uddannelsen, således at han kunne blive selvstændig. Februar [2011] bliver han, da han krydser for grønt lys i et trafikkruds, påkørt af en stor lastbil der kører ind i hans lille Toyota Carina. Han slår panden mod forruden (patienten viser undertegnede billeder hvor der er revne i forruden) det er uvist om han er kortvarigt bevidstløs, men han får brækket sit brystben og er efterfølgende halvandet døgn på hospitalet, hvorefter han kommer hjem og er sengeliggende i to måneder. A bliver initialt massivt medicineret med bl.a. morfika præparater, idet han har store smerter ved vejtrækning pga. frakturen i brystbenet. Først da han trappes ud af denne medicinering fremkommer de øvrige symptomer, som han har pådraget sig ved ulykkestilfældet. Han får her opmærksomhed på at han har smerter i nakkeskulderåg, har vedværende hovedpine, har ondt ned i ryggen og lænden og i den ene arm og ben. Han har udviklet overfølsomhed over for lys og lyde og han er kognitivt påvirket og har således svært ved at huske, svært ved at have et overblik, kan ikke se fjernsyn eller arbejde ved computeren og han har svært ved at være sammen med mere end en person. Beskriver hvordan han ofte trækker sig når hustruen og datteren skal se fjernsyn, idet han hurtigt bliver "overloadet" og får forværring af sine symptomer her. Patienten er omfattende udredt og har bl.a. været i behandlingsforløb for belastningstilstand og angst i distriktskykiatrien. Har imidlertid på ingen måde profiteret af dette. Tilstanden er uændret gennem nu seks år, BRP har fortsat et yderst labilt nervesystem. Man finder at han lider af ovenstående diagnoser. Han lider ikke af depression og man kan ikke anbefale behandling, som kan forventes at ændre på hans svært nedsatte funktionsniveau. Han tilstand findes at være stationær, funktionsniveauet varigt og omfattende nedsat og han har da heller ikke kunne honorere forsøg på aktiviteter, der kunne tilnærme ham til arbejdsmarkedet. Patienten findes ikke at forstille sig under undersøgelsen, der er ingen

tvivl om det han formidler, er det han oplever og der er ingen tvivl om at han er svært forpint af situationen. De begrænsende faktorer er kronisk vedvarende smertetilstand samt koncentrationsproblemer, svimmelhed og hurtig udtrætning. Prognosen er dårlig og man finder ikke at kunne anbefale behandlingstiltag, der kan ændre på tilstanden. Behandlingsmulighederne skønnes således at være udtømte og tilstanden vurderes at være stationær.”

Ved afgørelse af 7. juli 2017 har Roskilde Kommune truffet afgørelse om at tilkende A førtidspension med virkning fra den 1. august 2017.

Retslægerådet

Retslægerådet har i udtalelsen af 27. maj 2015 yderligere anført:

”Spørgsmål 4:

I forlængelse af spørgsmål [3] bedes Retslægerådet oplyse, om det ud fra lægelig erfaring er sædvanligt, at der hos skadelidte med sagsøgerens sygdoms- og symptombillede og skademekanismen ved færdselsuheldet den 7. februar 2011 først optræder psykiske/kognitive vanskeligheder og smerteproblematik omkring 2 måneder efter færdselsuheldets indtræden.

Som det fremgår af besvarelsen på spørgsmål 3 optræder kognitive symptomer ofte med en vis latenstid, det vil sige uger til måneder efter ulykkestilfældet, men kan også ses i umiddelbar relation til dette og er som anført at betragte som sekundære fænomener.

...

Spørgsmål 5a:

I forlængelse af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 5 bedes Retslægerådet oplyse, om en eventuel forværring af helbredstilstanden kan udvikles løbende eller spontant.

Det er uklart, hvad der menes med ”løbende eller spontan”. Men som det fremgår af sagens bilag 4, side 24, har der været tilkomst af nye symptomer i efterforløbet af ulykkestilfældet og forløbet tyder på en gradvis udvikling af disse symptomer.”

Endelig har Retslægerådet under anken afgivet en supplerende udtalelse af 21. november 2019, hvoraf fremgår blandt andet:

Spørgsmål 15:

Retslægerådet anfører i besvarelse af spørgsmål 3 bl.a. at:

...

Retslægerådet bedes oplyse, hvorvidt de nævnte symptomer har årsagssammenhæng med trafikulykken den 7.2.2011.

...

De nævnte symptomer er angiveligt kommet til efter ulykkestilfældet i 2011, men en direkte årsagssammenhæng kan ikke påvises. Sidste speciallægeundersøgelse er fra 2017. Her synes smertetilstanden ikke at være central."

As arbejdsmæssige forhold.

A har for landsretten fremlagt et udateret dokument fra B. Af dokumentet fremgår blandt andet:

"Pkt. 1 ansættelsesdato: D. 1 / 2 2011.

Pkt. 2 månedsløn 27 720 kr. først 1 år, derefter 30 240 kr.

...."

Forklaringer

A har afgivet supplerende forklaring. B, C og Ole Bo Hansen har endvidere afgivet forklaring.

A har supplerende forklaret blandt andet, at han i dag ikke kan huske sin forklaring for byretten.

For så vidt angår hans ansættelsesmæssige situation på tidspunktet for ulykken, kan han ikke huske C så godt. Han kan huske at have været i kontakt med både X-ApS og B, men han husker det ikke nærmere. Begge ansættelsesaftaler kom i stand forud for ulykken. Han kendte ikke B fra Y-ApS i forvejen, men han skulle bruge nogle radiatorskjulere til sit hus og kom i kontakt med B ad den vej. Efter at han selv havde lavet radiatorskjulere hjemme, tilbød B ham et job. Han er oprindelig uddannet rørsmed. Rørlæggeruddannelsen er en overbygning til rørsmedeuddannelsen, og kloakmesteruddannelsen er en overbygning til rørlæggeruddannelsen. Han husker ikke, om det var en forudsætning for at deltage på kurset på EUC, at han havde en an-sættelsesaftale med en virksomhed. Y-virksomhed tilbød bedre forhold end X-ApS, så det var mere interessant for ham.

Han kan godt huske sekunderne op til sammenstødet. Han er 100% sikker på, at han ramte forruden med hovedet. Han havde voldsomme brystmerter, så

han råbte til ambulancemanden, at han ikke måtte røre ham. Han udtalte sig ikke til politiet på ulykkesstedet. Han blev taget ud af bilen og kørt til skadestuen på Køge Sygehus. Forløbet på Køge Sygehus var præget af kaos. Han blev på et tidspunkt lagt på gangen efter at have ligget på en stue. Han kan ikke huske særligt meget fra hospitalet. Han husker, at der var risiko for hjertestop, fordi der var en politibetjent, der efterfølgende ringede og sagde det til ham. Han husker ikke politibetjentens navn.

Han havde en meget kort samtale med en læge. Han forklarede, at han havde mange smerter, men lægen sagde "så kan det vist ikke være værre" eller lignende. Han talte ikke yderligere med personalet. Han husker, at der blev sat måleudstyr på ham vedrørende hjertet. Han udskrev sig selv, da der ikke blev taget hånd om ham på sygehuset. Han var i forbindelse med sin egen læge. Han blev tilset hurtigt af sin egen læge, som spurgte ind til ryg, nakke etc. Fokus var dog stadig på brystet, og det var det i rigtig lang tid efter ulykken.

Hans mor er oversygeplejerske, og efter syv dage tog hun morfinmedicinen fra ham.

Han har været sygemeldt siden ulykken og har modtaget sygedagpenge frem til, at han i 2017 blev tilkendt førtidspension.

Han har i dag de samme symptomer, som er beskrevet i hans egen læges akter. Han har således koncentrationsbesvær, daglig hovedpine, daglige smerter i hoved, nakke ryg og venstre ben. Smerterne i venstre ben er så slemme, at han har spurgt en læge, om benet kunne tages af. Smerten i brystet er ikke længere som lige efter ulykken, men der er stadig smerter.

B har forklaret blandt andet, at han driver virksomheden ... dk ogdk (Y-ApS). Det er et snedkerfirma, men de har specialiseret sig i en niche med at lave radiatorskjulere og indbygningsreoler. Han startede virksomheden i 2002, og de er i dag 16 mand i virksomheden. Han drev samme virksomhed i februar 2011. Han var i mange år alene i virksomheden, men begyndte på et tidspunkt at ansætte folk. Han benyttede sig først af en montør, som var selvstændig, siden en anden, som hjalp med værkstedet, som også var selvstændig og fakturerede ham. Det var for dyr en ordning, så han ville selv ansætte folk. Det er kun hans montører, der er faglærte. De andre ansatte er ufaglærte. De skal kunne lidt af hvert, snedker-, malerarbejde og andet.

Han var i kontakt med A inden ulykken. De kom i kontakt, da A købte materialer af vidnet. På et tidspunkt var vidnet i Køge og afleverede materialer til A, og han så i den forbindelse de radiatorskjulere, som A havde lavet i sit

eget hus. Han og A aftalte i forlængelse heraf, at A skulle starte i virksomheden. Det næste, han hørte, var, at A havde været udsat for en trafikulykke. Ca. et år senere henvendte A sig til ham på ny og spurgte, om han kunne komme i arbejdsprøvning, og de havde et møde, hvor en medarbejder fra kommunen deltog. Det viste sig imidlertid, at A var for dårlig til, at vidnet kunne bruge ham i virksomheden.

I 2011 ansatte han en anden i stedet for A, og han har løbende ansat andre siden dengang. De sidste fire år har virksomheden fået Børsen Gazelle-priser på baggrund af vækst i omsætningen.

Foreholdt det dokument, vidnet har skrevet til As advokat, forklarede han, at han ikke husker, hvornår dokumentet er skrevet, eller hvad baggrunden var. Det er udtryk for den aftale, som han i sin tid indgik med A. Han kan ikke huske, om der blev lavet en ansættelseskontrakt, og han kan ikke se det nogen steder. Aftalen var, at A skulle starte i vidnets virksomhed på de vilkår, der er anført. Den ugentlige arbejdstid var 37 timer. Den almindelige arbejdstid er fra 7 til 15 mandag til fredag. Der var en klar aftale om, at han skulle starte. Da A ringede og sagde, at det ikke kunne blive til noget efter ulykken, afventede vidnet kort, om A ville kunne starte. Foreholdt, at der står ansættelsesdato den 1/2 2011, forklarede vidnet, at A først skulle være færdig med noget skole og skulle starte umiddelbart efter dette.

C har forklaret blandt andet, at hun har været gift med A. De ansøgte om skilsmisse den 10. april 2018 og er skilt og ikke samlevende i dag.

På dagen for ulykken var hun på arbejde, da hun blev ringet op og fik at vide, at A havde været ude for en ulykke. Hun tog straks til sygehuset. Hun mener, at det var ved 9-tiden. Bortset fra en kort tur hjem til bopælen befandt hun sig på sygehuset hele dagen. A var i choktilstand og meget forslået. Han fortalte, at der var en lastbil, som ikke havde overholdt sin vigepligt. Han sad op og klagede over ondt i brystet, hoved, nakke, ryg samt arme og ben og havde kun vidnet at tale med. Han havde en form for hudafskrabning og så forslået ud i venstre side af hovedet ved panden. Der var kaotisk på sygehuset. Personalet havde travlt og sagde hele tiden, at de ville komme tilbage. Det var nærmest umuligt at komme i kontakt med en sygeplejerske. Hun husker ikke at have været til stede, da A blev tilset af en læge. Foreholdt A journal fra skadestuen husker hun, at der var en kvinde, som undersøgte A. Hun husker ikke de efterfølgende undersøgelser, som er omtalt i journalen. A var placeret på gangen og ikke på en stue, hvilket frustrerede hende. Først om aften-

nen kom A på en stue, hvor der lå en person, som råbte og skreg og havde det rigtig dårligt. Hun husker ikke, hvilken afdeling han kom på. Lægerne interesserede sig overhovedet ikke for hans hoved, og han blev i det hele taget ikke taget seriøst af læger og sygeplejersker på sygehuset, selvom han oplyste, at han ikke havde det godt. Hun var urolig over, at der ikke blev taget vare på ham på sygehuset. Hun synes ikke, at de koncentrerede sig om andre ting end brystet. På et tidspunkt var de nervøse for, at han kunne komme i chok med hjertet. Det var derfor, han blev på sygehuset om natten. De var bange for, at hans hjerte kunne stoppe. Hun foreslog A at tage hjem, men han overnattede. Hun tog hjem, men kom tilbage tidligt næsten morgen. Hun overtalte A til at tage hjem næste eftermiddag. A havde frygteligt ondt og kunne ikke ligge ned. Han sad op derhjemme i flere uger. Han havde også ondt i ben og arm. Brystet helede langsomt op, men der gik lang tid, før A kunne ligge ned. Hun mener, at første del med smerter i brystet varede ca. 6-8 uger. A var fortsat syg derefter. Vidnet tog fri fra arbejde i nogle uger – måske 4-6 uger. Hun brugte nogle feriedage og lignende.

Hun har fulgt As efterfølgende behandlingsforløb. Det har været frygteligt, og hun ville ikke ønske det for nogen. A var en virkelig ambitiøs mand, som altid har knoklet, haft to jobs etc. Han har altid været meget arbejdsom og været der for hende og deres datter. Han var meget entreprenant. Han var også meget social og elskede at have gæster og komme ud til venner og familie. Det har æn-dret sig fuldstændigt. A gik på skole, da ulykken skete. Hun husker, at A havde undervisning, men ikke om det var hver dag. Arbejdsmæssigt havde A flere bolde i luften på ulykkestidspunktet. Han havde bl.a. jobtilbud fra en entreprenør samt noget med en virksomhed med radiatorskjulere, som meget gerne ville have A ansat efter at have set As arbejde i deres hus. A var meget dygtig. A havde talt med hende om de jobmuligheder, han havde.

Hun og A havde en virksomhed ved siden af, men det var mere As fritidsinteresse, da der skulle penge i kassen til almindelig husholdning. Virksomheden havde at gøre med eksport og overgik til hende efter ulykken. De lukkede den i 2015. Før ulykken brugte A meget tid på virksomheden hver dag.

Hun mener, at A har fået sygedagpenge i 6-7 år.

Hun selv arbejder som business manager i et kapitalforvaltningsvirksomhed, hvor hun blev ansat i 2006.

Ole Bo Hansen har forklaret blandt andet, at han er overlæge ved smertekliniken på Holbæk Sygehus. Klinikken undersøger og behandler patienter med kroniske smerter. Behandlingen består i smertelindring samt psykologbehandling med henblik på at lære patienter at leve med smerter.

Efter at have læst op på journalen og efter at have set A i dag kan han tydeligt huske patienten og sygehistorien. A klagede i 2016 over ondt i ryg og nakke og smerter, der strålede ud i arme og ben. Det er typisk for piskesmældsskader. Det forekommer oftest ved trafik skader, hvor hovedet bliver kastet rundt ved pludselig standsning. Man får en forstuvning af nakke, og mange små nerveforbindelser kan blive revet over. Vidnet talte med A om, hvad der var sket. A var meget hukommelsessvækket. Han sprang i associationer og virkede kognitivt svært påvirket. Det kan komme af at slå hovedet, men det kan også komme af whiplash.

Foreholdt vidnets eget notat om A forklarede vidnet, at det var hans vurdering, at det ville være fantastisk godt skuespil, hvis A "spillede" sine problemer. A er svært påvirket af smerter og kognitive problemer.

A kunne ikke fortsætte som patient hos vidnet på grund af de kognitive problemer, og fordi vidnet ikke mente, at A var ordentligt udredt. Den smertestillende medicin, vidnet kunne give, ville med stor sandsynlighed give forøgede kognitive problemer. Dette er en af grundene til, at A skal udredes yderligere, forinden han kan blive behandlet på klinikken.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

A har til støtte for, at han ligeledes har krav på erstatning for tab af erhvervsevne som følge af ulykken, anført blandt andet, at han ved afgørelse af 7. juli 2017 er tilkendt førtidspension. Det bestrides i den forbindelse, at der er indtrådt forældelse for så vidt angår dette krav.

Allianz Seguros har heroverfor bestridt, at A har krav på erstatning for erhvervsevnetab. Kravet om erstatning for tab af erhvervsevne er således i det hele udokumenteret, både for så vidt angår erhvervsevnetabsprocent som årsløn, ligesom det ikke er godtgjort, at der er årsagssammenhæng mellem færdselsuheldet og kompromitteringen af As erhvervsevne. Hertil kommer, at et eventuelt krav om erstatning for tab af erhvervsevne er forældet, og at kravet er ulovligt udstykket, idet A har kunnet opgøre det forud for ankesagen.

Allianz Seguros har endvidere anført, at A ikke har bevist, at han havde et ansættelsesforhold hos Y-ApS.

Landsrettens begrundelse og resultat

Årsagssammenhæng

A var den 7. februar 2011 involveret i et færdselsuheld, hvor han i sin bil kørte delvist frontalt sammen med en lastbil i et vejkryds. Det er ubestridt, at A i forbindelse med sammenstødet ramte bilens rat, hvorved han pådrog sig et brud på brystbenet. Efter de foreliggende oplysninger findes det derimod ikke med tilstrækkelig sikkerhed at kunne lægges til grund, at A tillige slog hovedet mod forruden i forbindelse med ulykken. Landsretten lægger i denne forbindelse navnlig vægt på journalen fra skadestuen på Køge Sygehus, hvor A blev undersøgt umiddelbart efter ulykken, hvoraf det fremgår, at han ikke havde slået hovedet ved ulykken sammenholdt med, at det af skønserklæringen fra analysevirksomheden DanCrash er konkluderet, at det ikke er sandsynligt, at As hoved skulle have ramt forruden med den acceleration, som DanCrash har beregnet, det ville være sket med.

Af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 3, 10 og B fremgår, at frakturen af brystbenet medførte en længerevarende smertetilstand omkring brystbenet. Det fremgår endvidere af de foreliggende lægelige oplysninger, herunder tilførslen af 19. november 2011 fra Neurologisk Ambulatorium, Region Sjælland, samt den neurologiske speciallægeerklæring af 24. februar 2014 fra overlæge Torben Bøge Pedersen, at A som følge heraf var sengeliggende i de første måneder efter ulykken, og at han også længere tid herefter var belastet af smerter omkring brystbenet. Efter Retslægerådets besvarelse af spørgsmål G og H kan det dog ikke lægges til grund, at A har pådraget sig varige gener i brystbenet som følge af ulykken.

Efter bevisførelsen, herunder Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 3, lægges det endvidere til grund, at A efter ulykken har udviklet en række kognitive symptomer. Disse symptomer må efter de foreliggende lægelige oplysninger, herunder de fremlagte speciallægeerklæringer, der understøttes af journaltilførslen af 27. oktober 2016 fra overlæge Ole Bo Hansen, som uddybet under hans vidneforklaring for landsretten, anses for at være af kronisk karakter.

I besvarelsen af spørgsmål 3 har Retslægerådet anført, at de kognitive symptomer må betragtes som sekundære og ikke direkte relateret til traumet. Endvidere fremgår det af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 4 og 5a, at kognitive symptomer ofte optræder med en vis latenstid, det vil sige uger til måneder efter ulykkestilfældet, samt at der har været tilkomst af nye symptomer i efterforløbet af ulykkestilfældet, og at forløbet tyder på en gradvis udvikling af disse symptomer. Retslægerådet har samtidig i besvarelsen af spørgsmål 7 anført, at det ikke kan betegnes som sædvanligt, at der er en gradvis udvikling af symptomer, men at det kan være vanskeligt at fastslå årsagen til disse, da symptom-

billedet med smerter og kognitive vanskeligheder er et hyppigt fænomen i befolkningen med kompleks genese, hvorunder biologiske og psykosociale forhold spiller ind.

Der foreligger ikke oplysninger om, at A havde relevante forudbestående lidelser, og landsretten lægger derfor til grund, at A n forud for ulykken den 7. februar 2011 var rask. Efter ulykken har A til stadighed været sygemeldt og uarbejdsdygtig og er nu tilkendt førtidspension.

Under disse omstændigheder sammenholdt med karakteren af den færdselsulykke, som A var udsat for, finder landsretten efter en samlet vurdering, at det er tilstrækkeligt godtgjort, at A som følge af ulykken den 7. februar 2011 tillige har pådraget sig varige følgeskader i form af kognitive vanskeligheder.

Svie og smerte

Af de grunde der er anført ovenfor, finder landsretten det tilstrækkelig godtgjort, at A som følge af ulykken har været syg i en periode, der berettiger A til maksimumbeløbet for godtgørelse for svie og smerte, jf. erstatningsansvarslovens § 3.

As krav om, at der tilkendes ham 69.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte, tages derfor til følge.

Tabt arbejdsfortjeneste

Uanset det for landsretten oplyste om As aftale med Y-ApS, finder landsretten det ikke bevist med den fornødne sikkerhed, at A ville have haft ansættelse hos virksomheden, hvis ulykken ikke var indtruffet.

Herefter og af de grunde, som byretten i øvrigt har anført, tiltræder landsretten, at A ikke har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Godtgørelse for pasning

Af de grunde byretten har anført, tiltræder landsretten, at der ikke er grundlag for at tage denne del af As påstand til følge.

Tingsskade

Landsretten finder ikke grundlag for at tilsidesætte byrettens skøn af værdien af As bil eller fastsættelsen af As udgifter til opbevaring af bilen efter ulykken.

Varigt mén

Som anført ovenfor finder landsretten det tilstrækkeligt godtgjort, at A som følge af ulykken har pådraget sig varige følger i form af kognitive vanskeligheder.

Der er ikke indhentet en udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, jf. erstatningsansvarslovens § 10. Som sagen foreligger oplyst, fastsættes méngraden herefter skønsmæssigt til 10 %.

A har gjort gældende, at godtgørelsen skal udmåles efter 2012-taksten. Idet A var fyldt 43 år på skadetidspunktet, nedsættes godtgørelsen med 1 % for hvert år, A var ældre end 39 år, det vil sige i alt 4%.

A har dermed været berettiget til kr. 75.888 kr. i godtgørelse for varigt mén.

Tab af erhvervsevne

Det fremgår af speciallæge i neuromedicin, dr.med. Inge Jensens speciallægeerklæring af 30. april 2012 bl.a., at A på daværende tidspunkt var totalt uarbejdsdygtig inden for et hvilket som helst erhverv, samt at det måtte anses for usandsynligt, at han ville kunne opnå en væsentlig bedring og være i stand til at bestride et arbejde svarende til hans kvalifikationer.

Landsretten finder, at A i hvert fald fra dette tidspunkt har haft rimelig anledning til at gøre et krav om erstatning for tabt erhvervsevne gældende.

As påstand i stævningen af 23. januar 2014 omfattede ikke et krav på erstatning for tab af erhvervsevne, men alene et forbehold om at forhøje erstatningspåstanden med et sådant krav. Først ved forhøjelsen af As påstand ved ankestævningen af 24. april 2018 omfattede påstanden et krav på erstatning for tabt erhvervsevne.

As krav om erstatning for tabt erhvervsevne er således forældet.

Sammenfatning

Landsretten finder sammenfattende, at A har været berettiget til at modtage fra Allianz Seguros 75.888 kr. i godtgørelse for varigt mén, 69.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte samt 14.375 kr. i erstatning for tingsskade.

Allianz Seguros har den 6. september 2013 betalt 100.000 kr. til A

A har herefter et krav på 59.263 kr. mod Allianz Seguros. Som As påstand er formuleret, og da forrentningen ikke er bestridt, forrentes beløbet med procesrente fra den 21. april 2013.

Sagsomkostninger

A har fået medhold for et beløb på 59.263 kr. af det beløb på 1.701.988,99, som A har nedlagt påstand om for landsretten. Hver part har således for en del vundet og for en del tabt sagen. Da Allianz Seguros har bestridt den generelle årsagssammenhæng mellem ulykken og As symptomer, har det været nødvendigt for A at anlægge sagen for at opnå det tilkendte beløb. Landsretten lægger til grund, at spørgsmålet om årsagssammenhæng har indebåret en væsentlig del af det arbejde, der har været forbundet med sagens forberedelse.

På denne baggrund finder landsretten, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

THI KENDES FOR RET:

Byrettens dom ændres, således at Allianz Seguros skal betale til A 59.263 kr. med tillæg af procesrente fra den 21. april 2013.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for byretten eller landsretten til den anden part.